

Svenska Kraftnät
Att: Niclas Damsgaard
Box 1200

172 24 Sundbyberg

Remissyttrande från SKGS över Svenska Kraftnäts Systemutvecklingsplan 2018-2027

SKGS lämnar följande synpunkter på Svenska Kraftnäts (SvK) förslag till systemutvecklingsplan (SUP).

SAMMANFATTNING

- Positivt med en systemutvecklingsplan istället för enbart en plan för nätutveckling
- Välkommet med förslag att förtydliga rollfördelning och ansvar på elmarknaden, men ett mål för leveranssäkerhet adresserar inte nödvändigtvis detta
- Försämrade frekvensstabilitet oroar, men oklart vilka åtgärder SvK egentligen föreslår
- SvK bör inom ramen för sitt systemansvar ha kvar föreskriftsrätt
- Om konsekvenserna av SvK:s referensscenariot för år 2040 blir verklighet skulle detta vara förödande för elintensiv industri
- Mycket bra att SvK belyser behovet av framtida, ny planerbar kraftproduktion i södra Sverige
- Positivt att arbete redan pågår för ökad kraftsystemstabilitet men viktigt med kostnadseffektivitet
- Välkommet att aktörer ska kunna delta i högre grad än idag med elförbrukning på balansmarknaden men viktigt ha realistiska förväntningar om mängden bud
- Övergång till flödesbaserad kapacitetsberäkning behöver utredas ytterligare
- Svårt bedöma helheten gällande nätinvesteringar när detaljerad plan saknas
- De totala kostnaderna för alla åtgärder behöver belysas ytterligare
- De förväntade höjningarna av stamnätstarifferna kommer att påverka den elintensiva industrins konkurrenskraft negativt

POSITIVT MED EN SYSTEMUTVECKLINGSPLAN ISTÄLLET FÖR ENBART EN NÄTUTVECKLINGSPLAN

SvK har denna gång valt att lägga fram förslag på en SUP istället för enbart en nätutvecklingsplan, vilket har varit fallet tidigare, till exempel 2015. SvK anger att orsaken är att fokus behövs läggas på den framtida utvecklingen av *hela* kraftsystemet och inte bara på stamnätet.

SKGS stödjer helhjärtat att SvK valt att lägga fram en SUP, eftersom ett helhetsperspektiv behövs för frågor som berör kraftsystemets framtid. Planen känns väl genomarbetad och presenteras på ett sätt som gör den relativt lätt att ta till sig, trots dess tekniktunga och detaljrika innehåll.

VÄLKOMMET FÖRTYDLIGA ROLLFÖRDELNING OCH ANSVAR PÅ ELMARKNADEN MEN MÅL FÖR LEVERANSSÄKERHET ADRESSERAR INTE NÖDVÄNDIGTVIS DETTA

SvK beskriver i SUP:en vilken roll och vilket ansvar affärsverket själva har på elmarknaden för att god leveranssäkerhet ska kunna säkras. SvK beskriver också roll och ansvar för andra aktörer, men av naturliga skäl mindre detaljerat. SvK uppger att det idag inte finns en tillräckligt samstämmig bild av rollfördelning och ansvar på elmarknaden för att en god leveranssäkerhet ska kunna säkras på lång sikt. SvK lägger dock inte fram något konkret förslag om hur ökad samstämmighet kan skapas. Däremot förslår SvK att regeringen bör fastslå ett nationellt mål för leveranssäkerhet.

Hög leveranssäkerhet är mycket viktigt för den elintensiva industrin, eftersom om leveranssäkerheten fallerar påverkas direkt förmågan att producera och därmed också möjligheten att bedriva framgångsrik industriverksamhet. Fram tills idag har hög leveranssäkerhet varit en självklarhet i Sverige och bidragit till att vår elintensiva industri kunnat konkurrera väl på globala marknader.

SKGS oroas givetvis av SvK:s uttalande om bristande samsyn om rollfördelning och ansvar, eftersom det lär kunna leda till att missförstånd och fel uppstår, vilka i sin tur påverkar leveranssäkerheten. SKGS anser dock att SvK gör en tankelapsus genom att föreslå ett nationellt mål för leveranssäkerhet, eftersom ett sådant mål per se inte adresserar bristande samsyn.

Debatten om huruvida ett politiskt satt mål för leveranssäkerhet behövs eller inte har nu pågått under snart två års tid. SKGS uppfattar en väldigt låg politisk aptit för att sätta ett mål, vilket resulterat i att något utredningsuppdrag inte presenterats. SKGS noterar att frågan om ett mål främst drivits från elproducenternas sida, vilket är förbryllande, eftersom bristande leveranssäkerhet i första hand drabbar elanvändarna, det vill säga kundkollektivet. SKGS reflektion har därför varit att elproducenterna driver frågan för att försöka finna sätt att öka eller förbättra sina affärsmöjligheter, dock oklart exakt hur. SKGS tolkar att SvK:s motiv till

att driva frågan är ett sätt att adressera den brist på rollfördelning och ansvar som affärsverket säger sig uppleva.

SKGS anser att debatten om huruvida ett mål behövs eller inte karaktäriseras av stor förvirring, där många uttalar sig, men där olika aktörerna oftast inte menar samma sak. Exempel på relevanta frågor, där många debattörer verkar ha olika svar, är till exempel varför ett mål behövs och varför det i så fall ska sättas politiskt. Vidare är det oklart vilka delar i kraftsystemet som skulle omfattas av målet och vad som ska ske om målet inte nås.

SKGS har hittills ställt sig avvaktande till ett mål, eftersom det ännu så länge i debatten inte har gått att förstå tillräckligt väl vad som avses. Utifrån den elintensiva industrins perspektiv handlar leveranssäkerhet om att hela kedjan i kraftsystemet ska fungera, det vill säga produktion, stamnät, regionnät och lokalnät. Att sätta ett mål, som omfattar enbart vissa delar av denna kedja, är därför enligt SKGS åsikt inte relevant. Vidare vill SKGS påpeka att om ett mål ska sättas måste syftet med detsamma vara att upprätthålla leveranssäkerhet utifrån ett samhälleligt perspektiv. Det får med andra ord inte handla om att ett mål definieras så att det gynnar enskilda parter intressen, varken producenter, konsumenter eller myndigheter.

Om regeringen skulle ge ett uppdrag att utreda frågan om mål för leveranssäkerhet skulle SKGS inte motsätta sig detta, men uppdraget måste då också innehålla ett brett angreppssätt och efterfråga analys och konsekvensbeskrivningar. Vidare ska hela den kedja som beskrivs ovan omfattas. SKGS vill också att uppdraget anger att användarsidans perspektiv, behov, möjligheter och svårigheter belyses. SKGS ser det också som självklart att elintensiv industri ges möjlighet att aktivt delta i utredningsarbetet.

FÖRSÄMRAD FREKVENSTABILITET OROAR MEN OKLART VILKA ÅTGÄRDER SVK Egentligen FÖRESLÅR

SvK beskriver att frekvensstabiliteten i det nordiska kraftsystemet blivit sämre de senaste åren. Det uppges att vid plötsliga bortfall av stora produktionsanläggningar faller frekvensen djupare än tidigare. Det uppges också att frekvensen oftare och längre ligger utanför normalintervallet utan att större störningar har inträffat. Som förslag på åtgärd anger SvK att marknadsmekanismer som införs för att effektivisera elmarknaden måste stödja stabil drift av kraftsystemet. SvK anger också att funktionskrav måste ställas på de resurser som bjuds in av till exempel elproducenter till de olika systemtjänstmarknaderna.

Som tidigare nämnts är den elintensiva industrin beroende av god leveranssäkerhet, där stabil frekvens är en parameter. SKGS oroas därför av den försämring SvK beskriver.

Angående SvK:s förslag på åtgärder anser SKGS att det är svårt att kommentera dessa, eftersom SvK inte är helt tydliga med vad de föreslår. Det låter givetvis helt rimligt att "marknadsmekanismer som införs för att effektivisera elmarknaden" också stödjer stabilitet, men vad avses mer konkret? Att "funktionskrav måste ställas på de resurser som bjuds in" känns också självklart, men även här är det oklart vad SvK egentligen föreslår.

SvK BÖR HA KVAR FÖRESKRIFTSRÄTT

SvK har idag möjlighet att vid behov utfärda föreskrifter inom ramarna för sitt systemansvar. SvK anger vidare att det är viktigt att affärsverket har kvar denna föreskriftsrätt.

SKGS tillstyrker att SvK har kvar sin rätt att utfärda föreskrifter, eftersom SKGS bedömer detta som nödvändigt för att SvK ska kunna utöva sitt systembalansansvar på ett smidigt sätt.

BRA ATT SVK TAGIT FRAM SCENARIER FÖR 2040 MEN KONSEKVENSERNA ÄR OACCEPTABLA

Som utgångspunkt för sina analyser har SvK tagit fram ett referensscenario till år 2040. Det bygger på att all kärnkraft är nedlagd 2040, att sol- och vindkraft byggs ut rejält och att reglerförmågan i existerande vattenkraft är densamma som idag. SvK redovisar följande resultat:

- Positiv energibalans
- Kraftigt ökat antal timmar med höga priser
- 400 timmar per år med effektbrist i SE3 och SE4
- Dagens flaskhals i snitt 2 flyttas till snitt 3
- Ökad prisskillnad mellan norr och söder i Sverige

SvK anger också att de anser att det behövs tillskott av 2 600 MW av någon form av planerbar energikälla i södra Sverige för att motverka de negativa effekter som beskrivs ovan.

SKGS anser att det är mycket bra att SvK tagit fram 2040-scenariet. SKGS anser också att de parametrar som ligger till grund för scenariot mestadels känns realistiska utifrån vad vi känner till idag och utifrån Energiöverenskommelsen (EÖ). SKGS vill dock påminna om att EÖ har en inbyggd oklarhet, då den definierar ett mål om 100 procent förnybar el 2040, men anger att detta inte ska ses som ett politiskt stopp för kärnkraft. SKGS noterar att SvK valt att tolka EÖ som att vi i Sverige inte har någon kärnkraft kvar 2040, vilket skulle kunna vara fallet, men inte behöver vara det.

SvK uppger att de räknat med en elanvändning på 150 TWh år 2040, det vill säga en mindre ökning jämfört med dagens cirka 140 TWh. SvK skriver också att ökande elanvändning i vissa sektorer balanseras av en minskning i andra, främst via energieffektivisering. SvK redovisar inte om de tagit höjd för att vissa delar av den elintensiva industrin ser en ökad elektrifiering som ett led i en omställning mot en klimatsnål produktion. Denna omställning kommer att öka industrins behov av energi, effekt och stabil elleverans.

Konsekvenserna som SvK redovisar av sitt 2040-scenario är helt oacceptabla för elintensiv industri. Om dessa konsekvenser skulle bli verklighet skulle det dramatiskt försämra möjligheterna för industrin att bedriva verksamhet i Sverige, vilket i sin tur direkt skulle ge en stor negativ inverkan på jobb, export, välstånd och BNP. De möjliga konsekvenserna skulle inte enbart vara förödande år 2040, utan bilden av en "dålig" framtid skulle redan nu påverka den elintensiva industrins vilja och möjlighet att investera i Sverige. SKGS betonar än en gång att ett väl fungerande, trovärdigt och pålitligt kraftsystem är en konkurrensfördel för Sverige.

Den elintensiva industrins perspektiv är mycket långsiktiga, varför det är en självklarhet att redan idag tänka på villkoren år 2040.

Under perioden fram till EÖ och även när Energikommisionens betänkande publicerades har SKGS betonat att en omställning till 100 procent förnybar el inte är ett egensyfte i sig. Istället bör fokus ligga på att elsystemet har så lågt klimatavtryck som möjligt, eftersom det adresserar den globala klimatutmaningen. I ett sådant system behövs alla kraftkällor som har låga utsläpp och bidrar konstruktivt till en bra systemfunktion, vilket i Sveriges fall i realiteten betyder vatten-, bio- och kärnkraft kompletterat med viss mängd vindkraft.

SKGS stödjer fullt ut SvK:s slutsats att om all kärnkraft stängs ned till år 2040 behövs tillskott av en stor mängd annan planerbar kraft i södra Sverige. SKGS beklagar att denna för den elintensiva industrin så självklara slutsats nästan helt saknas i den politiska debatten. SvK gör därför helt rätt i att lyfta fram slutsatsen till allmän beskådan. SKGS ser att det mest självklara sättet att åstadkomma denna kapacitet vore att säkerställa att dagens kärnkraftsreaktorer körs så länge som möjligt och att dessa om möjligt också livstidsförlängs bortom 2040. De enda andra alternativ SKGS kan se skulle vara gaskraftverk, men de skulle behöva eldas med fossila bränslen då mängden tillgänglig biogas är alltför låg, eller kraftvärmeverk, men de kräver ett stort värmeunderlag för att bli lönsamma.

POSITIVT ATT ARBETE PÅGÅR FÖR ÖKAD KRAFTSYSTEMSTABILITET MEN VIKTIGT MED KOSTNADSEFFEKTIVITET

SvK är tydliga med att kraven på systemtjänster generellt kommer att öka framöver. Verket redovisar också att det idag inte finns några färdiga lösningar men att det pågår utvecklingsarbete. SvK anger också att strategier är på gång för förbättrad frekvens-, spänning- och rotorvinkelstabilitet, flera av dessa på nordisk nivå.

SKGS uppskattar att SvK är tydliga med att vi har en rad utmaningar framöver, eftersom detta behöver lyftas fram i strålkastarljuset och aktivt debatteras. SKGS uppskattar också att SvK är lika tydliga med att det inte finns några enkla, färdiga lösningar, utan att mycket och hårt arbete kommer att krävas.

Enligt SKGS åsikt härrör många av de utmaningar SvK belyser från den uttalade politiska viljan att uppnå 100 procent förnybar el. SKGS upplever att det målet antagits utan tillräcklig insikt om vad det innebär för kraftsystemet som helhet. Som angetts ovan skulle SKGS hellre se att det politiska målet inte låsts vid förnybarhet per se, utan istället fokuserade på ett system med så låga klimatutsläpp som möjligt.

SKGS välkomnar att SvK redan är på gång med strategier, eftersom det visar på en välkommen proaktivitet. Att mycket av arbetet sker på nordisk nivå är naturligt med tanke på vårt gemensamma synkrona system.

Även om SvK inte redovisar färdiga lösningar, utan snarare påpekar att dessa ännu inte finns framme, är det lätt att förstå att lösningar och åtgärder kommer att medföra ökade kostnader. Ett sådant exempel är behov av fler dynamiska nätkomponenter i södra delen av stamnätet för att upprätthålla spänningsstabilitet. SvK för dock inget resonemang om hur stora kostnaderna kan bli, inte heller vem som ska betala.

SKGS anser att alla berörda parter - elproducenter, nätägare och elkonsumenter - måste ges tillfälle att vara engagerade i utvecklandet av lösningar och ges tillfälle att påverka desamma. Arbetet får inte domineras av till exempel kraftproducenterna, vilka kan tänkas sträva efter att finna nya affärsmöjligheter via "rätt" utformning av lösningar. Vidare måste kostnadseffektivitet ur ett brett samhällsperspektiv vara ledord i arbetet.

VÄLKOMMET ATT AKTÖRER SKA KUNNA DELTA I HÖGRE GRAD MED ELFÖRBRUKNING PÅ BALANSMARKNADEN MEN VIKTIGT HA REALISTISKA FÖRVÄNTNINGAR

SvK visar på en framtida ökad obalans i kraftsystemet och anger att det därför kommer att krävas utveckling av ny flexibilitet i både elproduktion och -förbrukning. SvK föreslår en rad åtgärder:

- Nytt koncept för balansering av det nordiska kraftsystemet
- 15-minuters handel och avräkning för att hantera större strukturella obalanser
- Uppdimensionering av automatiskt aktiverade balanstjänster (aFRR)
- Reservering av överföringskapacitet för regionalt utbyte av balansenergi om det är samhällsekonomiskt lönsamt
- Teknikneutralisera reglerna och eliminera barriärerna för att aktörer ska kunna delta med elförbrukning som reserv på balansmarknaden
- En position och enprisavräkning för avräkning av obalanser

Vad gäller nytt koncept för balansering av det nordiska kraftsystemet kan SKGS inte i detalj kommentera det förslag som SvK presenterade tidigare i höstas, eftersom förslaget är på en mycket tekniskt detaljerad nivå. Däremot har SKGS uppfattat att det verkar finnas olika åsikter mellan de nordiska TSO:erna om huruvida detta är ett bra förslag eller inte. Flera av de branscher som ingår i SKGS har blivit kontaktade av sina motsvarigheter i framförallt Finland, där det verkar finnas stor oro kring förslaget och en upplevd känsla av att ha blivit "överkörd". För att det nya konceptet ska bli lyckosamt uppmanar SKGS därför SvK att tillsammans med Statnett reda ut vad den finska oron egentligen består av och undanröja eventuella skiljaktigheter.

SKGS noterar att förslaget om 15 minuters handel och avräkning härstammar från en av de nätkoder som är under utarbetande. Eftersom dessa nätkoder är bindande är det naturligt att förändringen sker. Det är dock bra att det sker först om ett par år, eftersom det ger möjlighet för alla aktörer på balansmarknaden att förbereda sig.

Utifrån de beskrivningar SvK ger om ökad obalans ser SKGS det som oundvikligt att aFRR får en mer framträdande roll framöver. SKGS anser dock att det behövs en tydlig definition av vad som skall ingå i aFRR för att säkerställa största möjliga systemnytta till lägsta möjliga kostnad.

Vad gäller reservering av överföringskapacitet för regionalt utbyte av balansenergi vill SKGS betona vikten av att sådana beslut tas utifrån ett brett samhällsekonomiskt perspektiv och inte baseras på vad som skulle kunna vara bäst för enskilda aktörer eller grupper av aktörer. Dit skulle till exempel vattenkraftsägare kunna höra, eftersom de är de aktörer som idag har störst möjlighet att bidra med balansresurser.

SKGS stödjer SvK:s förslag om att teknikneutralisera regler och eliminera barriärer för att elförbrukning ska kunna delta som reserv på balansmarknaden. Inom den elintensiva industrin finns idag vissa företag som redan deltar, men de utgör inte någon majoritet. Att delta i balansmarknaden är nära förknippat med att kunna vara flexibel i sin elanvändning. SKGS vill därför ta tillfället i akt att påminna om att det inte är vilja/ovilja som avgör om en elintensiv industri arbetar med efterfrågefleksibilitet eller inte, utan beslutet baseras på fyra viktiga faktorer:

1. Företaget måste ha en produktionsprocess och -utrustning som tillåter flexibel elanvändning
2. Den totala värdekedjan måste kunna hantera att vissa delavsnitt körs flexibelt och andra kontinuerligt
3. Flexibiliteten får inte inverka på förmågan att leverera till kund
4. Det måste löna sig företagsekonomiskt att vara flexibel

SKGS tolkar att SvK:s förslag kommer att påverka den fjärde punkten här ovanför, det vill säga göra det lättare att tjäna pengar på att buda in flexibilitet. SKGS har dock svårt att se att förslaget skulle påverka punkterna ett till tre, eftersom de handlar om de elintensiva företagens interna processer och leveransåtaganden gentemot kund. Det är därför viktigt att SvK har en realistisk bild av vad förslaget om att teknikneutralisera regler och eliminera barriärer kan komma att innebära i fråga om ökade antal bud från elförbrukning.

Eftersom en position och en prisavräkning redan gäller för konsumenter tolkar SKGS att SvK:s förslag avser införa det samma för producenter.

FÖR- OCH NACKDELAR MED ÖVERGÅNG TILL FLÖDESBASERAD KAPACITETSBERÄKNING BÖR UTREDAS VIDARE

SvK förslår tillsammans med de övriga nordiska TSO:erna att implementera flödesbaserad kapacitetsberäkning på dagen-före- och intradagsmarknaderna, dock tidigast 2020. SvK uppger att detta kan leda till prisskillnad mellan olika svenska elområden trots att kapaciteten inte används fullt ut. Detta eftersom andra handelsflöden ökar den totala nordiska samhällsnyttan mer. SvK uppger att det troligen oftare (än idag) kommer att uppstå prisskillnader mellan elområden men att skillnaderna blir mindre. Vidare anger SvK att ytterligare en effekt blir att alla elområden får olika pris.

SKGS avslår i nuläget förslaget att införa flödesbaserad kapacitetsberäkning och föreslår istället att frågan utreds vidare. Orsaken är just den anledning som SvK själva anger, det vill säga att den kan leda till prisskillnad mellan elområden trots att kapaciteten inte används fullt ut. Detta riskerar att sänka förtroendet för en viktig princip bakom indelningen i elområden. Dessutom riskeras den starka tillit, som finns kring prissättning på Nordpool, att naggas i kanten.

Det finns också en uppenbar risk att förslaget uppfattas som orättfärdigt. Det innebär ju de facto att en elanvändare i ett visst elområde ska vara beredd att acceptera ett högre pris än vad han/hon egentligen skulle ha haft för att en elanvändare i ett annat elområde ska kunna få ett lägre pris. Denne andre elanvändare kan mycket väl vara en direkt konkurrent till den

första, varför införandet av flödesbaserad kapacitetsberäkning riskerar att snedvrída konkurrensen på elmarknaden.

I rapporten anger SvK rakt av att flödesbaserad kapacitetsberäkning är den bästa metoden, men motiverar inte denna slutsats vidare. SKGS ser det som nödvändigt att frågan belyses grundligt och att olika för- och nackdelar undersöks vidare innan något beslut tas.

Apropå eventuell förändring i indelningen i svenska elområden lägger SvK inte fram något konkret förslag, vilket inte förvånar, eftersom elområden snarare är en fråga för Energimarknadsinspektionen. SKGS vill dock ändå ta tillfället i akt att påpeka att en översyn av elområdesindelningen behövs. Under senare tid har vi sett stora begränsningar i snitt tre mellan elområde 3 (SE3) och 4 (SE4), vilket har berott på minskad produktion i kärnkraftsreaktorerna i Ringhals och Oskarshamn plus begränsningar inom SE3.

SvK:s 2040-scenarió visar att snitt 2 kommer att vara ett problem. SKGS förväntar sig dock att prisskillnaderna ökar och blir vanligare långt innan år 2040, troligen redan inom några år när två reaktorer stängs ned permanent i Ringhals. Redan nu går det med andra ord att säga att en översyn av elområdesindelningen kommer att behöva göras. Detta är en besvärlig och stor fråga, men ändå viktigt, och resultatet lär bli att vi i Sverige snarare får fler än färre elområden.

SVÅRT BEDÖMA HELHET NÄR DETALJERAD NÄTPLAN SAKNAS

Vad gäller nätutveckling redovisar SvK projekt indelade i fyra kategorier: anslutning, marknadsintegration, systemförstärkning och reinvesteringar. SvK redovisar ett antal större investeringar 2018-2027 men har i rapporten (ännu) inte med någon fullständig 10-årsplan för nätinvesteringar.

SKGS uppskattar den indelning SvK arbetar med, eftersom den belyser vilka olika typer av investeringar som krävs och eftersom det därigenom också går att se hur investeringsmedel fördelas. Det faktum att en fullständig plan saknas innebär dock en svårighet i att bedöma helheten.

Utifrån den elintensiva industrins perspektiv är det mycket viktigt att tillräckligt med medel avsätts för reinvesteringar med tanke på att stora delar av det svenska stamnätet är gamla. Vidare är givetvis också marknadsintegration viktigt, men med primärt fokus på att bygga bort begränsningar mellan elområden och inom Norden. Även systemförstärkningar är viktiga för att upprätthålla drifts- och leveranssäkerhet.

SKGS har generellt ett högt förtroende för hur SvK prioriterar mellan de fyra kategorierna och inom desamma, men vill ändå trycka på gällande två investeringar av vikt:

1. Begränsningar i snitt 2 mellan SE2 och SE3. Dessa kan, som tidigare nämnts, komma att ha stor negativ påverkan på elmarknaden men också på leveranssäkerheten i södra Sverige. SvK anger att två huvudalternativ utreds, men skriver inget om när beslut kan tänkas tas eller när investeringen kan beräknas vara gjord. SKGS uppmanar SvK att skyndsamt komma till beslut.

2. Ny 400 kV-ledning längs västkusten mellan stationerna Skogssäter och Stenkullen. SvK uppger att de har ett pågående projekt men anger inte nuläget eller när det kan vara klart. SKGS anser att ledningen har mycket hög angelägenhetsgrad.

DE TOTALA KOSTNADERNA BEHÖVER BELYSAS TYDLIGARE

SvK redovisar planerade investeringsnivåer för nät för åren 2018-2027 och hur de fördelas på de fyra kategorierna redovisade ovan. Eventuella andra investeringar som behövs, till exempel för att upprätthålla stabilitet i kraftsystemet, är inte prissatta.

SKGS samlar landets mest elintensiva företag, vilka tillsammans förädlar knappt 40 TWh el per år. Dessa företag är internationellt konkurrensutsatta, vilket innebär priset på deras produkter sätts på en global marknad. Om kostnaderna i Sverige går upp kan inte företagen kompensera sig med att ta ut högre produktpris, utan tvingas absorbera kostnaden och leva med en lägre lönsamhet. Systemkostnaden för el består av en kombination av elpris, nättariffer och skatter och avgifter.

SKGS förstår att SvK i nuläget har svårt att prissätta andra kostnader än de som rör nätinvesteringar, eftersom strategier håller på att utarbetas och både tekniska och marknadsmässiga lösningar ännu saknas. SKGS vidhåller ändå att det är de totala kostnaderna för att upprätthålla ett kraftsystem i världsklass som behöver debatteras, inte enskilda delar. Först när en uppskattning av helheten finns att tillgå kan alla berörda parter, inklusive politiken, bedöma om priset är värt att betala för att uppnå ett politiskt mål om 100 procent förnybar el år 2040.

SvK har med sin gedigna tekniska kompetens och sitt systemperspektiv en mycket viktig roll att fylla i att belysa totalkostnaden. SKGS uppmanar därför SvK att fortsätta publicera och debattera förväntade kostnader så snart de finns tillgängliga.

FÖRVÄNTADE HÖJNINGAR AV STAMNÄTSTARIFFERNA KOMMER ATT SLÅ MOT DEN ELINTENSIVA INDUSTRINS KONKURRENSKRAFT

SvK bedömer att det kommer att behövas 100 procent högre stamnätstariffer 2018-2027 för att bekosta de nätinvesteringar som redovisas.

Den 100 % -iga kostnadshöjningen kommer att föras vidare till region- och lokalnät. Många elintensiva företag har de senaste åren redan upplevt kraftiga tariffhöjningar, varför ytterligare ökning kommer att ske från en redan hög nivå. SKGS finner detta helt oacceptabelt, eftersom höjningarna kommer att slå mot den elintensiva industrins konkurrenskraft.

I den nätutvecklingsplan som SvK presenterades hösten 2015¹ angavs att SvK:s intäktsram, som Energimarknadsinspektionen fastslagit för stamnätstarifferna, skulle ge utrymme för verkets framtida intäcksbehov. I denna systemutvecklingsplan skriver inte SvK något om saken, varför SKGS antar att samma besked gäller som 2015.

---

¹ Nätutvecklingsplan 2016-2025

SvK påpekade 2015 att enligt EU-kommissionens förordning (EU) 838/2010 får värdet av de årliga genomsnittliga överföringsavgifter som betalas av producenter i Sverige uppgå till högst 1,2 EUR/MWh. Under 2014 var det verkliga värdet i Sverige 0,73 EUR/MWh. Detta innebär att när SvK får 100% högre kostnader på grund av de planerade investeringarna kommer gränsen att kunna passeras. Den överskjutande delen kan då antas föras över direkt till förbrukarna och fördelningen förbrukare/producent ändras till konsumenternas nackdel.

SvK har tidigare uppgett i sin rapport om stamnätstariffens utveckling 2012-2015² att man fr.o.m. 2012 korrigerat fördelningen mellan inmatning och uttag i effektavgiften så att en större andel betalas av producenter. Tidigare betalade förbrukarna ca 75 procent av effektavgiften och producenterna ca 25 procent. Den relationen uppgavs 2015 i stället vara ungefär 70 – 30.

SvK påpekade i sin plan 2015 att om en kostnadsriktig stamnätstariff ska upprätthållas, där rätt aktörsgрупп möter de kostnader de ger upphov till, är det rimligt att producenterna bär sin del av verkets ökade kostnader. SKGS anser att en 50/50 delning av kostnaderna är det enda rimliga.

Stockholm den 31 oktober 2017

Anna Holmberg
Energidirektör SKGS

---

² SvK 2012/758